

**ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ**

**2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-ԻՆ ԵՎ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՕՊԵԿ-Ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՄԻՋԵՎ «ԿԱՆԱԶ, ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ԵՎ ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑ-
ՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ» ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ
ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

28 նոյեմբերի 2023 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Ա. Դիլանյանի (նախագահող), Վ. Գրիգորյանի, Հ. Թովմասյանի, Ա. Թունյանի, Ե. Խունդկարյանի, Հ. Հովակիմյանի, Է. Շաթիրյանի, Ս. Սաֆարյանի, Ա. Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Ֆինանսների նախարարի տեղակալ Է. Հակոբյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2023 թվականի հոկտեմբերի 3-ին և հոկտեմբերի 23-ին ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և ՕՊԵԿ-ի միջազգային զարգացման հիմնադրամի միջև «Կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2023 թվականի նոյեմբերի 17-ի N 1963-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել 2023 թվականի հոկտեմբերի 3-ին և հոկտեմբերի 23-ին ստորագրված՝ «Հայաստանի Հանրապետության և ՕՊԵԿ-ի միջազգային զարգացման հիմնադրամի միջև «Կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացման ծրագիր» վարկային համաձայնագիրը վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է այդ համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2023 թվականի նոյեմբերի 17-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով վերոնշյալ համաձայնագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց** .

1. «Կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացման ծրագիր» (այսուհետ՝ Ծրագիր) վարկային համաձայնագիրը (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է 2023 թվականի հոկտեմբերի 3-ին և հոկտեմբերի 23-ին:

Ծրագրի նպատակն է խթանել Հայաստանում կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացումը՝ նպաստելով կլիմայի փոփոխության հետևանքների մեղմացմանն ու հարմարվողականությանը, բարելավելով շրջակա միջավայրի կառավարումը և էներգաարդյունավետությունը, ամրապնդելով հավասարություն և խթանելով մարդկային կապիտալի զարգացումը, ինչպես նաև ամրապնդելով կառավարումը:

Վարկը տրամադրվում է ի աջակցություն Ծրագրի, մասնավորապես՝ այն նախնական միջոցառումների, որոնք Հայաստանի Հանրապետությունը ձեռնարկել է բարեփոխումների օրակարգի երեք (3) ուղղություններով (Հավելված 1-ի 2.01 կետ): Վերոհիշյալ երեք ուղղություններն են՝ Ուղղություն 1. «Կլիմայի փոփոխության մեղմացման և հարմարվողականության խթանում և շրջակա միջավայրի կառավարման համար կարգավորող շրջանակի բարելավում», որը բաղկացած է հետևյալ նախնական միջոցառումներից. i) Նախնական միջոցառում 1. «Հանրային ներդրումների

կառավարում՝ հաշվի առնելով կլիմայի վերաբերյալ տեղեկությունները», ii) Նախնական միջոցառում 2. «Էներգաարդյունավետության խթանում», iii) Նախնական միջոցառում 3. «Մթնոլորտային օդի պահպանություն», iv) Նախնական միջոցառում 4. «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում», Ուղղություն 2. «Հավասարության ամրապնդում և մարդկային կապիտալի զարգացման խթանում», որը բաղկացած է հետևյալ նախնական միջոցառումներից. i) Նախնական միջոցառում 5. «Սոցիալական աջակցության համակարգի հասցեականության բարելավում», ii) Նախնական միջոցառում 6. «Դեպի ուսումնառության վերջնարդյունքներ ուղղվող՝ կարողությունների վրա հիմնված նոր կրթական ծրագրի ներդրում», Ուղղություն 3. «Հակակոռուպցիոն շրջանակի և արդարադատության ոլորտի արդյունավետության հզորացում», որը բաղկացած է հետևյալ նախնական միջոցառումներից. i) Նախնական միջոցառում 7. «Պետական օժանդակության գնահատում», ii) Նախնական միջոցառում 8. «Արդարադատություն և կոռուպցիայի դեմ պայքար»:

Համաձայնագիրն ունի երեք (3) հավելված. Հավելված 1. «Ծրագրի նկարագրություն», Հավելված 2. «Վարկի տրամադրումը», Հավելված 3. «Աստիճանական մարումը»:

Համաձայնագրին կցված «2019 թվականի հունիսի դրությամբ պետական հատվածի վարկային համաձայնագրերի նկատմամբ կիրառելի ՄՁՕՀ-ի (Միջազգային զարգացման ՕՊԵԿ հիմնադրամ) ընդհանուր պայմանները» (այսուհետ՝ Ընդհանուր պայմաններ) համարվում են Համաձայնագրի անբաժանելի մասը: Ընդհանուր պայմանները կիրառվում են պետական հատվածի ցանկացած վարկային համաձայնագրի նկատմամբ այն ծավալով և ենթակա են այնպիսի փոփոխությունների, որոնք կարող են սահմանվել համապատասխան Վարկային համաձայնագրով:

2. Համաձայնագրով ՕՊԵԿ հիմնադրամը՝ Համաձայնագրում սահմանված պայմաններով, Հայաստանի Հանրապետությանը տրամադրում է հիսուն միլիոն եվրոյի չափով վարկ (€50,000,000) (այսուհետ՝ Վարկ): Վարկն ունի արտոնյալ ժամկետ, որը մեկնարկում է Համաձայնագրի կնքման ամսաթվից և ավարտվում է այդ ամսաթվից հինգ (5) տարի անց: Վարկի մարումն սկսվում է 2028 թվականի հոկտեմբերի 15-ից և

ավարտվում 2043 թվականի ապրիլի 15-ին: Վարկի փակման ամսաթիվը 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ն է կամ այդպիսի այլ ամսաթիվը, որը ՕՊԵԿ հիմնադրամը հաստատում է իր հայեցողությամբ: Վարկն ունի Համաձայնագրի կնքման ամսաթվից սկսած հինգ (5) տարի արտոնյալ ժամկետ:

3. Հաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը փոխադարձության հիման վրա ստանձնում է հետևյալ պարտավորությունները.

3.1. յուրաքանչյուր կիսամյակ՝ յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 15-ին և հոկտեմբերի 15-ին, վճարել Տոկոս, որի տոկոսադրույքը հաշվարկման ցանկացած ժամանակահատվածի համար համարվում է այն դրույքաչափը, որը կազմում է վեցամսյա (6) ԵՎՐԻԲՈՐ-ի գումարը՝ գումարած մեկ ամբողջ վաթսունմեկ հարյուրերորդական տոկոս (1.61%)՝ տարեկան, որը հաշվեգրվում է առհանված և չվճարված գումարների նկատմամբ (հոդված 2, կետեր 2.02 պարբերություն «ա», 2.05),

3.2. բացառությամբ առաջին վճարման, որի հաշվեգրումը կսկսվի Համաձայնագրի կնքման ամսաթվից վաթսուն (60) օր հետո և ենթակա է վճարման սկզբնապես՝ Գործողության մեջ մտնելու ամսաթվից հետո իննսուն (90) օրվա ընթացքում, յուրաքանչյուր կիսամյակ՝ յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 15-ին և հոկտեմբերի 15-ին վճարել պարտավորության վճար՝ Վարկի չառհանված գումարի նկատմամբ տարեկան հաշվեգրվող մեկ քառորդ (0.25%) տոկոսի չափով (հոդված 2, կետեր 2.03 և 2.05),

3.3. Գործողության մեջ մտնելու ամսաթվից հետո իննսուն (90) օրվա ընթացքում վճարել միանվագ կոմիսիոն վճար՝ Վարկի մեկ քառորդ (0.25%) տոկոսի չափով (հոդված 2, կետ 2.04),

3.4. Արտոնյալ ժամկետի (ժամանակահատված, որը մեկնարկում է Համաձայնագրի կնքման ամսաթվից և ավարտվում է այդ ամսաթվից հինգ (5) տարի անց) ավարտից հետո՝ երեսուն (30) կիսամյակային վճարումներով, սկսած 2028 թվականի հոկտեմբերի 15-ից մինչև 2042 թվականի հոկտեմբերի 15-ը՝ յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 15-ին և հոկտեմբերի 15-ին՝ եվրոյով կամ ՕՊԵԿ հիմնադրամի համար ընդունելի ազատ փոխարկելի ցանկացած այլ արժույթով՝ եվրոյով արտահայտված

գումարին համարժեք գումարի չափով, որը վճարվում է մարման պահին և վայրում գործող շուկայական փոխարժեքով, մարել Վարկի մայր գումարը ՕՊԵԿ հիմնադրամի կողմից սահմանված 3.33% չափով, իսկ 2043 թվականի ապրիլի 15-ին՝ 3.43% (հոդված 2, կետ 2.06 և հավելված 3, կետ 1.01),

3.5. եթե առաջին Մարման ամսաթվի (Համաձայնագրի 3-րդ հավելվածում սահմանված՝ Վարկի յուրաքանչյուր կիսամյակային մարման ամսաթիվ) դրությամբ վարկային միջոցներն ամբողջությամբ չեն առհանվել, ապա վերադարձնել վարկի առաջին Մարման ամսաթվի դրությամբ վարկային միջոցների առհանման չափով առաջին Մարման ամսաթվի դրությամբ առհանված և չվճարված վարկի գումարը՝ Համաձայնագրի 3-րդ հավելվածի 1.01 կետին համապատասխան (հավելված 3, կետ 2.01, պարբերություն «ա»),

3.6. եթե առաջին Մարման ամսաթվի դրությամբ վարկային միջոցներն ամբողջությամբ չեն առհանվել, ապա վերադարձնել առաջին Մարման ամսաթվից հետո կատարված ցանկացած առհանում՝ այդ առհանման օրվան հաջորդող յուրաքանչյուր Մարման ամսաթվին՝ այն գումարի չափով, որը սահմանվում է ՕՊԵԿ հիմնադրամի կողմից հետևյալ ձևով՝ առհանման գումարը բազմապատկած կոտորակով, որի համարիչը Մարման այդ ամսաթվի համար 3-րդ հավելվածի 1.01 կետում ներկայացված աղյուսակում նշված տոկոսն է, իսկ հայտարարը այդ ամսաթվի հետ համընկնող կամ դրան հաջորդող Մարման ամսաթվերի համար սահմանված մնացած բոլոր տոկոսների ընդհանուր գումարն է (հավելված 3, կետ 2.01, պարբերություն «բ»),

3.7. հայտարարել Ծրագրի և դրա իրականացման մասով Հայաստանի Հանրապետության հանձնառությունը այս և Ընդհանուր պայմանների 7.06 կետի նպատակներով ՕՊԵԿ հիմնադրամի հետ ժամանակ առ ժամանակ, ՕՊԵԿ հիմնադրամի խնդրանքով կարծիքներ փոխանակել Հայաստանի Հանրապետության մակրոտնտեսական քաղաքականության շրջանակի և Ծրագրի իրականացման գործընթացում արձանագրված առաջընթացի վերաբերյալ, իսկ մինչև կարծիքների յուրաքանչյուր փոխանակումը՝ ՕՊԵԿ հիմնադրամի դիտարկմանը և մեկնաբանությանը ներկայացնել Ծրագրի իրականացման գործընթացում արձանագրված առաջընթացի վերաբերյալ հաշվետվություն այնքան մանրամասն, որքան ողջամտորեն պահանջում

է ՕՊԵԿ հիմնադրամը, և, չսահմանափակելով Համաձայնագրի 4.01 կետի «ա» պարբերությունը՝ անհապաղ տեղեկացնել ՕՊԵԿ հիմնադրամին ցանկացած իրավիճակի մասին, որի հետևանքով էապես փոփոխվում են Ծրագրի կամ Ծրագրի շրջանակներում ձեռնարկված ցանկացած գործողության, այդ թվում՝ Համաձայնագրի 1-ին հավելվածում ամրագրված գործողությունների նպատակները (հոդված 4, կետ 4.01),

3.8. վարկային միջոցներն օգտագործել Համաձայնագրի 1-ին հավելվածում ամրագրված և ՕՊԵԿ հիմնադրամի համար ընդունելի նպատակներով (հոդված 5, կետ 5.01),

3.9. երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետության լիազորված ներկայացուցիչը կամ Հայաստանի Հանրապետության կողմից նշանակված և ՕՊԵԿ հիմնադրամ ներկայացված այդպիսի այլ անձ (անձինք) լիազորված լինեն կատարելու Վարկի հաշվից առհանումներ (հոդված 5, կետ 5.05),

3.10. Վարկի հաշվից Վարկը առհանելուց հետո երեսուն (30) օրվա ընթացքում ՕՊԵԿ հիմնադրամին տրամադրել ա) արձանագրություն, որ համարժեք գումար է հաշվառվել Հայաստանի Հանրապետության բյուջեի կառավարման համակարգում և բ) հաշվետվություն Վարկի հաշվին ստացված մուտքերի և հատկացման մասին՝ կապված Վարկի միջոցների հետ, այնուհետև ՕՊԵԿ հիմնադրամի պահանջով տրամադրել Հայաստանի Հանրապետության Հաշվեքննիչ պալատի կողմից պետական բյուջեի եռամսյակային կատարման նկատմամբ իրականացվող աուդիտի հաշվետվությունը (հոդված 5, կետ 5.06),

3.11. ապահովել, որ որևէ Արտաքին պարտք առաջնահերթ չլինի Վարկի նկատմամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության հսկողության ներքո գտնվող կամ նրա համար օգտագործվող արտարժույթի տրամադրման, իրացման կամ տեղաբաշխման առումով (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 4, կետ 4.01),

3.12. ՄԶՕՀ-ի նկատմամբ անվերապահորեն և բացարձակապես ապահովել, որ Ծրագրի իրականացումը (այդ թվում՝ Ապրանքների գնումը և ցանկացած Պայմանագրի իրականացում) չներառի Կոռուպցիոն գործելակերպ, Հարկադիր գործելակերպ, Դավադիր գործելակերպ կամ Խարդախ գործելակերպ, և գործադրել բոլոր

միջոցները՝ այդպիսի գործելակերպերը կանխելու համար (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 4, կետ 4.05),

3.13. որպես Ծրագրի իրականացման երկիր՝ կրել Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանված բոլոր հարկերը, անկախ այն հանգամանքից՝ դրանք կապված են Վարկային համաձայնագրի կամ կողմերի միջև կնքված ցանկացած լրացուցիչ համաձայնագրի ձևակերպման, հանձնման կամ գրանցման հետ, իսկ Վարկի մայր գումարը, դրա նկատմամբ հաշվեգրվող տոկոսը, Սպասարկման վճարը և ցանկացած այլ վճար վճարել առանց այդպիսի Հարկերի պահումների և առանց այդպիսի Հարկերի (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 4, կետ 4.06),

3.14. ՄՁՕՀ-ի բոլոր փաստաթղթերը, գրառումները, նամակագրությունը և համանման նյութերը համարել գաղտնի, և դրանք՝ որպես Ծրագրի իրականացման երկիր, որևէ ձևով չհրապարակել Հայաստանի Հանրապետությունում, եթե ՄՁՕՀ-ի հետ ձեռք չի բերվել այլ համաձայնություն (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 4, կետ 4.07),

3.15. որպես Ծրագրի իրականացման երկիր՝ երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետությունում ՄՁՕՀ-ի ակտիվները որևէ ձևով օտարման կամ ազգայնացման, բռնագանձման, արգելանքի կամ առգրավման ենթակա չեն, ինչպես նաև համանման ձևով երաշխավորել, որ Վարկի մայր գումարի և դրա նկատմամբ հաշվեգրվող տոկոսների, Սպասարկման վճարի և ցանկացած այլ վճարի մարումը չի արգելափակվի, կամ դա չի խոչընդոտվի սահմանափակումներով, կարգավորումներով, վերահսկողության միջոցներով կամ մորատորիումով, որոնք սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության գործող օրենքի կամ որոշման ուժով (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 4, կետ 4.08),

3.16. ՄՁՕՀ-ին տրամադրել այն բոլոր տեղեկությունները, որոնք ՄՁՕՀ-ը ողջամտորեն պահանջում է ցանկացած ժամանակ, քանի դեռ լիովին չի մարվել Վարկը, և վերաբերում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում տիրող ֆինանսական և տնտեսական պայմաններին, այդ թվում՝ Վճարումների և Արտաքին պարտքի՝ Հայաստանի Հանրապետության, ինչպես նաև նրա քաղաքական կամ վարչական ստորաբաժանումների ու ցանկացած սուբյեկտի, որոնք պատկանում են

կամ կառավարվում են Հայաստանի Հանրապետության կողմից կամ գործում են Հայաստանի Հանրապետության անունից և Հայաստանի Հանրապետության համար, կամ ցանկացած այնպիսի ստորաբաժանման կամ ցանկացած այնպիսի հաստատության մնացորդը, որոնք Հայաստանի Հանրապետության համար կատարում են Կենտրոնական բանկի կամ արտարժույթի կայունացման հիմնադրամի գործառույթ կամ համանման գործառույթներ (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 5, կետ 5.04),

3.17. ՄՁՕՀ-ի պահանջով առհանված և ոչ Թույլատրելի համարվող ծախսերը (Ծրագրի իրականացումը ապահովելու նպատակով Վարկային միջոցների՝ ցանկացած ձևով օգտագործումը, որն ընդունելի է ՕՊԵԿ հիմնադրամի համար) ֆինանսավորելու համար օգտագործված գումարի ցանկացած մաս ՄՁՕՀ-ի հաշվին վերադարձնել այդ պահանջը ներկայացվելուց հետո վաթսուն (60) օրվա ընթացքում (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 6, կետ 6.06),

3.18. Ծրագրի ավարտից անմիջապես հետո, սակայն ցանկացած պարագայում ոչ ուշ, քան Ավարտի ամսաթվից վեց (6) ամիս հետո, կամ այդպիսի ավելի ուշ ամսաթիվ, որին ՄՁՕՀ-ն իր իսկ հայեցողությամբ կարող է համաձայնել, ՄՁՕՀ-ի հաշվին վերադարձնել առհանված, սակայն չօգտագործված Վարկային միջոցների մնացորդը (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 7, կետ 7.09),

3.19. Ընդհանուր պայմանների 10-րդ հոդվածով նախատեսված որևէ վարույթի շրջանակներում չներկայացնել պահանջ առ այն, որ Վարկային համաձայնագրի կամ դրա լրացուցիչ փաստաթղթերի որևէ դրույթ որևէ պատճառով անվավեր է կամ ենթակա չէ կատարման (Ընդհանուր պայմաններ, հոդված 10, կետ 10.02):

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2023 թվականի հոկտեմբերի 3-ին և հոկտեմբերի 23-ին ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և ՕՊԵԿ-ի միջազգային զարգացման հիմնադրամի

միջև «Կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

28 նոյեմբերի 2023 թվականի
ՍԴՈ-1705

Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ